

Pavithra Radzsesh

Díváli: Miért van terjedőben a hindu fény-fesztivál az egész világon

Az utcák lámpák fényében úsznak és tűzijátékok gyönyörű, színes fénycsóvái világítják meg az égboltot. A földet *rangolik* játékos kacskaringói díszítik. Házilag készült édességek illata tölti be az ünnepi szobákat, ahogy a családok és barátok összegyűlnek örvendezni.

A díváli időszaka ez, amely a világ egyik legnagyobb vallási ünnepe. A fények fesztiváljaként is ismert ünnepség 2500 éves múltra tekint vissza Dél-Ázsiában.

Az elmúlt években a díváli népszerűsége világszerte megnőtt, és az Egyesült Államok néhány városában a díváli ünnepek több ezer résztvevőt vonzanak minden évben. Az egyik legnagyobb fesztivál San Antonióban zajlik. 2019-ben egy városi szintű díváli ünnepségen összesen több mint 40 000 ember vett részt.

A díváli kulturális jelentősége is növekszik, ahogy az indiai-amerikai kultúra egyre inkább előtérbe kerül az Egyesült Államokban Kamala Harris alelnök megválasztásával. Az elmúlt években számos állam hivatalosan is elismerte októbert a hindu örök-ség hónapjaként.

A kultúr-antropológusok szerint a díváli egyrészt azért tudta meghódítani az egész világot, mert üzenete lényegében azt hirdeti, hogy a jónak hatalma van a gonosz felett.

A díváli eredete

A dívált elsősorban a hinduk ünneplik – akiknek többsége Indiában él. A különböző hithagyományoknak azonban megvannak a saját eredettörténeteik a dívált illetően.

Az észak-indiai hinduk Rama isten hazatérését ünneplik egy győztes csatát követően, míg a dél-indiai hinduk arra emlékeznek, hogy Krisna legyőzött egy démont. A dzsainizmus hívei ilyenkor egy spirituális vezetőjüket tisztelik, aki elérte a nirvánát, a buddhisták pedig azt a napot jegyzik, amikor egy a Krisztus előtti harmadik századból származó császár áttért a buddhizmusra.

Az eltérő értelmezéseket a fény ünneplése köti össze: a díváli ugyanis szanszkritul „fény-sort” jelent.

Sok nyugati ünneptől eltérően a dívált nem ugyanazon a napon ünneplik minden évben, bár mindig október–november hónapokra esik. A hindu holdnaptár szerint a legfőbb ünnepnap Kartik hónap legsötétebb napján van (ami 2021-ben november 4-e), de az ünnepek öt napig tartanak.

Hogyan ünnepeljük?

Az ünnepek kezdetén az emberek előzőnlük a piacokat, arany- és ezüstszerű díszeket, konyhai eszközöket és ruhákat vásárolnak. A családok kitakarítják otthonaikat, és *rangolik* – színes krétával rajzolt művészeti alkotások – kerülnek a padlóra, hogy örömmel fogadják Laksminek, a gazdagság és a jólét istennőjének áldását.

Számos házi készítésű édesség készül, a halwa nevű édes búzadara-pudingtól kezdve a barfi néven ismert karamellászerű finomsáig. A családok és a barátok meglátogatják egymást, és ajándékokat visznek; összejöveteleik meleg, ragyogó fényben zajlanak.

Az olajlámpáktól a LED-ekig minden lámpát meggyújtanak az ünnepen. Gyertyák sorakoznak az otthonok bejáratánál; fényfűzér borítja be a fákat és szegélyezi a lakások erkélyeit.

Ünnepségeket tartanak a közösségi központokban, templomokban és utcákon; felvonulások és táncbemutatók zajlanak. Indián kívül a dél-ázsiai közösségek a városok szívében és kulturális központokban rendeznek összejöveteleket, ahová mindenkit szeretettel várnak.

Miért most kerül a díváli a figyelem középpontjába?

Voltaképpen a díváli sok közös vonást mutat más világszerte elterjedt ünneppel. Az összejövetelek, az ajándékozás és a fények a karácsonyra, a hanukára és a kínai holdújévre emlékeztetnek.

„Azt hiszem, az embereket azért vonzza a díváli, mert vannak olyan vetületei, amelyek egybevágóak a dolgokkal, amelyekben hisznek, legyenek akár hinduk, akár nem” –

mondja Shereen Bhalla, a washingtoni Hindu Alapítvány oktatásért, sokszínűségért és befogadásért felelős igazgatója.

Az ünnep iránt pedig egyre nő a kíváncsiság. A közelmúltban Shereen Bhalla tapasztalta, hogy jó páran fordultak az alapítványhoz, hogy divállal kapcsolatos oktatási anyagokat kérjenek az osztálytermekbe. „Hatalmas az érdeklődés; az emberek nemcsak megtartani akarják a divállit, hanem szeretnék azt megfelelő módon ünnepelni.”

A világvilágjárás és az elmúlt két év belső társadalmi konfliktusai miatti bizonytalanságok

sokakban támasztottak igényt az azonosság-tudatot erősítő, hagyományörző ünnepek iránt. Bhalla asszony szerint a divállal derűt varázsol és vigaszt nyújt olyan időszakban, amikor egyiket sem könnyű fellelni.

„Az emberek a divállal felé tekintenek, [mert] a jó győzelmet jelképezi a gonosz, a tudás győzelmét a tudatlanság, és a szellemi fény diadalát a sötétség felett. Az embereknek napjainkban erre nagyobb szükségük van, mint valaha.”

(The Christian Science Monitor)

E SZÁMUNK SZERZŐI:

Gáspár Zoltán Ernő filozófus, Budapest
Dr. Frenyó Zoltán filozófus, tanszékvezető főiskolai tanár, Budapest

Dr. Kapronczay Károly egyetemi tanár, történész, az MTA doktora, Budapest

Dr. Ménes András MBA, PhD, Budapest
Nyéki Andrea Zsuzsanna doktorjelölt, Corvinus Egyetem Szociológia Doktori Iskola, Budapest

Palkó László András postai alkalmazott, Budapest

Pap Milán politológus, tudományos munkatárs, NKE Eötvös József Kutatóközpont – Molnár Tamás Kutatóintézet, Budapest

Dr. Pető Zoltán eszmetörténész, tudományos munkatárs, Molnár Tamás Kutatóintézet; Vác

Turgonyi Zoltán PhD, filozófus, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Filozófiai Intézet (Budapest), tudományos főmunkatárs

Udvarvölgyi Zsolt PhD, történész, szociológus, főiskolai tanár (Miskolci Egyetem BTK Alkalmazott Társadalomtudományok Intézete), Budapest

Dr. Utry Attila népművelő, író, költő, esszéíró, nyugalmazott főiskolai docens; Miskolc

V. Molnár László nyugalmazott egyetemi docens, a történelemtudomány kandidátusa, Budapest

CIKKPÁLYÁZAT DOKTORANDUSZOK SZÁMÁRA

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) és a Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ) ez év őszén ismételten ismeretterjesztő cikkpályázatot hirdetett a doktori tanulmányaikat határainkon belül, valamint külföldön jelenleg folytató, tudományos fokozattal még nem rendelkező fiatal kutatóknak, hogy saját kutatásaikat, illetve azok tudományos háttérét és összefüggéseit közérthető módon közkinccsé tegyék. A pályázatra három meghirdetett lapkategóriában összesen 20 pályamű érkezett.

A *Valóság* kategóriában 7 pályaművel neveztek. A helyezett írások pénzdíjazásban részesülnek.

A díjazottak:

I. díj – 100.000 Ft

KONTRA RÉKA: *Az 1930-as évek Magyarországa egy spanyol diplomata szemével* (ELTE BTK Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék, Történelemtudományi Doktori Iskola, témavezetők: dr. Szilágyi Ágnes Judit, dr. Zalai Anita)

II. díj – 75.000 Ft

LENGYEL EMESE: *Egynyári siker: A cirkusz csillaga című revüoperett alakulás- és előadás-története* (DE BTK, Média- és Könyvtártudományi Intézet, Irodalom- és Kultúratudományok Doktori Iskola, témavezető: dr. habil. Keszeg Anna)

III. díj – 50.000 Ft

LÉNÁRD BELLA DORINA: *A hollywoodi háborús film műfaji átalakulása a XX. század második felében* (ELTE BTK Filmtudomány Tanszék, Filozófiatudományi Doktori Iskola, témavezető: dr. Kovács András Bálint)

A zsűri dicséretben és a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) által felajánlott könyvjutalomban részesíti:

KISS MÁRTON: *II. Rákóczi Ferenc évfordulóinak iskolai ünnepnapjai a két világháború között (1926–1938)* (PTE BTK Interdiszciplináris Doktori Iskola; PTE TTK Földtudományok Doktori Iskola, témavezetők: dr. habil. Bene Krisztián, prof. dr. Pap Norbert, dr. habil. Schmidt Andrea)

A díjazottaknak gratulálunk! Szerkesztőségünk a díjazott és a díjazásban nem részesült, de közlésre alkalmas cikkeket a következő lapszámokban megjelenteti.

TARTALOMJEGYZÉK

Utry Attila: Cultura agri, animi, humani, és a kreatív kisebbségek 1

MOLNÁR TAMÁS 100

A száz éve született Molnár Tamásra emlékezünk 6

Turgonyi Zoltán: Molnár Tamás és az Egyház. 7

Frenyó Zoltán: Molnár Tamás katolikus filozófiája és a magyar filozófiai kánon
Molnár Tamás szerepe a magyar gondolkodás történetében 14

Pap Milán: Molnár Tamás és a szocializmus(ok) kritikája 21

Pető Zoltán: Az utópia fogalma és kritikája Molnár Tamásnál. 27

MŰHELY

Gáspár Zoltán Ernő: Vallás és metafizika. Mítosz és logosz viszonya 32

Nyéki Andrea Zsuzsanna: Eszközök, platformok és tartalmak
A médiahasználat és tartalomfogyasztás (át)alakulása és jellemzői. 44

SZÁZADOK

V. Molnár László: Joszif Deribasz admirális és az orosz–török háborúk
(Odessza alapítója és a cári flotta főparancsnoka) 56

Ménes András: Négyszázötven éve született Johannes Kepler 69

Palkó László András: Egy elfeledett ünnep.
Az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulásának 10. évfordulója Magyarországon. . . 72

NAPLÓ ÉS KRITIKA

Udvarvölgyi Zsolt: Bátor lengyel és zsidó hazafiak embermentése Svájcban
A „Paraguayi útlevelek” (Paszporty Paragwaju) c.
lengyel dokumentumfilmről 105

Kapronczay Károly: Mennyire volt őszinte a Kádár-rendszer
könnyűzenei politikája? 107

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOKBÓL

Albert Steck: Megérkezett a becsvágyó Z generáció, hogy felváltsa a puhány ezredfordulókat (109) *Pragya Agarwal*: Nagypapa elment a Holdra? (111) *Zanny Minton Beddoes*: Út a sötét erdőn át. Az *Isteni színjáték* reményteljes útmutató a nehézségek közepette (118) *Lucy Hughes-Hallett*: Mussolini és a fasizmus felemelkedése (120) *William J. Broad*: Új módszerekkel fedik fel a zárt levelek évszázados titkait (122) *Matthew Clarke – Keith Parker*: Anglia nagyszabású oktatási reformja kikezdi a szakma intellektuális alapjait (124) *Pavithra Radzsesh*: Diváli: Miért van terjedőben a hindu fényfesztivál az egész világon (126)

KÉPEK

Károlyi András grafikái (5, 13, 20, 26, 55)

Tisztelt Előfizetőink!

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat 1841-ben jött létre a tudományos ismeretek népszerűsítésére, a magyar társadalom tudásszintjének emelésére. Ennek szolgálatában indította el a Társulat sok évtizede ismeretterjesztő folyóiratait, melyek nélkülözhetetlenné váltak az utóbbi fél évszázad iskolai oktatásában, a tudományos igényű, korszerű ismeretközlésben. A természettudományi és társadalomtudományi tudás terjesztése céljából, mindent megteszünk annak érdekében, hogy lapjaink minél szélesebb közönséghez és minél kedvezőbb áron jussanak el. Ezt szolgálja 2022. évi akciónk, melynek keretén belül a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat által kiadott lapok – az Élet és Tudomány, a Természet Világa és a Valóság – együtt kedvezményesen fizethetők elő. Célunk, hogy Előfizetőink minél kisebb ráfordítással jussanak hozzá a tudomány legújabb eredményeihez, több lap együttes előfizetése csökkenti az Önök eddigi költségeit.

A következő előfizetői csomagokat ajánljuk:

Élet és Tudomány, Természet Világa és Valóság együttes előfizetés:

Egy évre: 39 960 Ft helyett 28 080 Ft

Fél évre: 20 760 Ft helyett 14 850 Ft

Élet és Tudomány és Természet Világa együttes előfizetés:

Egy évre: 30 240 Ft helyett 22 680 Ft

Fél évre: 15 900 Ft helyett 12 240 Ft

Élet és Tudomány és Valóság együttes előfizetés:

Egy évre: 30 240 Ft helyett 22 680 Ft

Fél évre: 15 660 Ft helyett 12 240 Ft

Természet Világa és Valóság együttes előfizetés:

Egy évre: 19 440 Ft helyett 12 960 Ft

Fél évre: 9960 Ft helyett 6840 Ft

Akciónk a 2022. évre szóló, egyéves és féléves előfizetésekre érvényes!

A Valóság előfizetése egy évre: 9720 Ft; fél évre: 4860 Ft.

A TIT-lapok előfizethetők a Magyar Posta Zrt.-nél:

- személyesen a postahelyeken és a kézbesítőnél
 - telefonon: +36-1-767-8262
- e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu
- interneten: eshop.posta.hu
- levélben: MP Zrt., 1900 Budapest

A 2017. évi és az azelőtti lapszámaink kedvezményesen, 250 forintos áron vásárolhatók meg a szerkesztőségben.

Ára: 870 Ft • Előfizetéssel: 785 Ft

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Nemzeti Kulturális Alap

